

UKIUMOORTUMIK NALUNAARUSIAQ 2019

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

Naatsorsueqqissaartarfik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Oqar.: +299 34 57 70 · Fax: +299 34 57 90
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

**Ukiumoortumik
nalunaarusiaq 2019**
Saqqummersitsisoq:
Naatsorsueqqissaartarfik

Uani
pissarsiarineqarsinnaavoq:
www.stat.gl

Najugaq
Naatsorsueqqissaartarfik
Intaleqqap Aqqutaa 1
Postboks 1025
3900 Nuuk
Oqar.: 34 57 70
Fax: 34 57 90
E-Mail: stat@stat.gl
www.stat.gl

Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2019

Siulequt

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup 2019-imut ukiumoortumik nalunaarusiaa saqqummiunneqarpoq. Naatsorsueqqissaartarfiup suliassai, tassunga ilanngullugit suliffeqarfiup inatsisitigut tunngavigisai aqutsinermilu pissutsit nalunaarusiami allaaserineqarput. Tamatuma saniatigut Naatsorsueqqissaartarfimmi 2019-imi kisitsisitigut paasissutissat suliarineqartut kiisalu suliffeqarfiup aningaasaqarnera, sulisullu pillugit takussutissat nalunaarusiap imarai.

Ukiumoortumik nalunaarusiamut atatillugu ingerlatsinermi pilersaarut siulersuisut akuerisimasaat ukiumut ataasiarluni nutarterlugu saqqummersinneqassaaq.

2019-imi Naatsorsueqqissaartarfik ukiunik 30-nngortorsiorpoq. 1989-imi naatsorsueqqissaartarfik pilersinneqarneranut kisitsisitigut paasissutissat qitiusumik katersorneqartalernissaat siunertaasimavoq. Naalagaaffiup akisussaaffiinik Kalaallit Nunaannut nussuinerit malillugit politikikkut aalajangiiniarnerni datat tunngavigineqartussat tutsuiginartut pisariaqartinneqarnerat annertusiartorsimavoq.

1989-imiilli Naatsorsueqqissaartarfiup akisussaaffini annertusiartuaartissimavai. 2019-imi Naatsorsueqqissaartarfimmit saqqummersinneqartut 100-t sinnerpaat, kisitsisaataasivimmi tabelit 408-ullutik.

Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsiserpassuit pigisaasa ilisimatusartoqarsinnaanissaa aamma sukumiisumik misissuisoqarsinnaanissaa qulakkeerpaat. Qitiusumik kisitsisitigut paasissutissanik peqarnerata kingunerivaa inuiaqatigiit ineriartornerat pillugu sukumiisumik misissuisinnaaneq suliaqarfiit assigiinnigitsut taputartuullugit, pisortat suliffeqarfiutaanni suliat immikkoortitersimaneri apeqqutaatinnagit.

Siulersuisut pingaartitaraat siunissami Naatsorsueqqissaartarfik kisitsisitigut paasissutissanut pitsaasumik ingerlalluni qitiusoqarfiujuarnissaa.

Vøgg Løwe Nielsen
Siulersuisunut siulittaasoq

1 Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup suliassai aqunneqarneralu

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik naatsorsueqqissaarnernut qitiusumik oqartussaasuvoq. Naatsorsueqqissaartarfiup pingaarnertigut akisussaaffigineqarnera siulersuisunit isumagineqarpoq, taakkulu inuiaqatigiinni pissutsinik ilisimasaqartunik tallimanik ilaasorta qarput. Ulluinnarni aqutsisoqarneq naatsorsueqqissaartarfimmi pisortaasumit isumagineqarpoq, taassumalu suliffeqarfik avammut nittarsaattarpaa.

Aaqqissuussaanikkut inissisimaneq

Naatsorsueqqissaartarfik aaqqissuussaanikkut Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup ataaniippoq. Aningaasaqarnermut naalakkersuisoqarfiup Naatsorsueqqissaartarfimmi aningaasaqarneq sulisunullu atugassarititat pingaarnertut akisussaaffigivai. Atugassarititat naatsorsueqqissaarnernut tunngasut siulersuisut akisussaaffigivaat.

1.1 Siulersuisut suliassaat katitigaanerallu

Siulersuisut suliassaat

Siulersuisut suliassaat Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 29. oktober 1999-imeersumi takuneqarsinnaasut ukuupput:

- Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmut pingaarnertut akisussaaffik isumagissallugu
- Kisitsisitigut paasissutissat tamaneersut katiternissaannut siunnersuuteqassallutik
- Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik anguniakkanut aalajangersakkat naapertorlugit sulinersoq nakkutigissallugu
- Suliniuteqarfigineqartunut piffissaq ungasinnerusoq isigalugu Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup pilersaarusiornera akuerissallugu
- Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup sulinissamut pilersaarutai akuerissallugit
- Ukiumut ataasiartumik suliffeqarfiup sulinera pillugu Naalakkersuisunut nalunaarummik tunniussaqaqtarnissaq

Siulersuisut katitigaanerat

Siulersuisut 2019-ip naanerani ukuninnga inuttaqarput, taakku atuuffiisa atorunnaarnissaat ungaluusami nalunaarutigineqarpoq:

- Vøgg Løwe Nielsen, siusinnerusukku Danmarks Statistik-imi allaffimmi pisortaasimasoq (juunip tallimaanni 2020)
- Tønnes Berthelsen, KNAPK-mi pisorta q (juunip tallimaanni 2022)
- Kim Neumann Nielsen, Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmi pisorta q (juunip tallimaanni 2022)

- Lulu Nielsen, Kommuneqarfik Sermersuumi siunnersorti (juunip tallimaanni 2020)
- Mítldlára K. E. Lennert, Ph.d.-eerluni ilisimatusartoq (juunip tallimaanni 2021)

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup sulisui sinnerlugit Josef Kâjangmat siulersuisuni 2019-imi ilaasortaatinneqarpoq.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmut siulersuisut 2019-imi pingasoriarlutik ataatsimiipput. Siullermik ataatsimiinnermi 2018-imi angusat, matumuunalu Ukiumoortumik nalunaarusiap aamma Ingerlatsinermut pilersaarutip suliarineqarnera akuerineqarneralu, sammineqarput. Aappasaanik ataatsimiinnermi Hagstovammit (Savalimmiuni naatsorsorsueqqissaartarfik) isummorsorfiusinnaasumik saqqummiussisoqarpoq pingajussaanillu ataatsimiinnermi 2020-mi missingersuutit suliaassanullu pilersaarutit sammineqarlutik.

2 Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmi ukiup ingerlanera

2.1 Kisitsisitigut paasissutissiorneq

Immikkoortuni kisitsisitigut paasissutissat assigiinngitsut saqqummersinneqartut agguarnerat takussutissiamit ataaniittumit erserput. 2019-imi ukiullu siuliini Naatsorsueqqissaartarfiup saqqummersitai immikkoortiterluagaanerusunngorlugit takussutissiorneri nittartakkimi takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 1. 2018-imi 2019-imilu saqqummersitat amerlassusivii aamma immikkoortut kisitsisitigut paasissutissanik suliaqarfiusut malillugit 2020-mi saqqummersitassatut pilersaarutaasut

	2018	2019	2020
Kalaallit Nunaanni kisitsisit	1	1	1
Aningaasaqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat	52	42	42
Innuttaasut pillugit kisitsisitigut paasissutissat	29	29	27
Suliffeqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat	41	40	41
Katillugit	123	112	111

2019-imi kisitsisitigut paasissutissanik suliaqarfiit immikkut maluginiaqqusat ataani allaaserineqarput.

Nuna tamakkerlugu naatsorsuutit aamma pisortat aningaasaqarnerat 2019-imi pisortat aningaasaqarnerat iluarsaallugu saqqummersinneqarpoq. Iluarsaassinnermi COFOG-koder aamma aningaasaqarnermi pissutsit (realøkonomiske koder) nutaat malillugit suliarineqarput.

Pisortat aningaasaqarnerannut nalunaarsusiat nuna tamakkerlugu naatsorsuutinit annikitsunnguamik tulluarsarlugit atorneqarsinnaanngorlugit suliarineqarput.

Innuttaasut

2005-imiit 2019-imut Naatsorsueqqissaartarfik CPR-imiit innuttaasut pillugit kisitsisitigut paasissutissiornermut atugassanik KIMIK aqqutigalugu pissarsisarsimavoq. Pisortat qarasaasiaq atorlugu paasissutissanut periusissiaat (digitaliseringsstrategi) tunngavigalugu Cpr-inut paasissutissat pisorta qarfinnut tamanut siammarterneqartartussanngormata Naatsorsueqqissaartarfik 2019-imi paasissutissiornermik atortussanik tunisittarnissamut aalajangersimasunik suliaqarpoq, taannalu siullermeerluni tunngavigineqarpoq 2020-mi januaarip aallaqqaataani innuttaasut pillugit saqqummersitsinermi. Taamatut suliaqarneq 2019-imi immikkut suliaqartitsisimavoq aningaasatigullu immikkut atuiffiusimalluni. Naatsorsueqqissaartarfiup siunissami ajornannginnerusumik akikinnerusumik kisitsisinik pissarsinnaasarnissaanik periarfissii voq, akulikinnerusumillu paasissutissani nutaanik meerarsiartaarnernut, katinnernut avinnemullu tunngasunik Naatsorsueqqissaartarfik pissarsinnaanngorluni.

Innuttaasut amerlassusissaanut naatsorsuinermit tunngaviusoq 2018-imi nutarterneqarpoq, Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaannit nuuttartut eqqarsaatigalugit pitsanngorsaasoqarluni.

Greenland in figures

2018-imi *Greenland in Figures* annertusineqarluni tuluttut saqqummersinneqarpoq. Saqqummersitami tassani sammisat assigiinngitsut naatsumik assiliartalersorlugit aamma grafiskimik atuilluni saqqummersinneqarput. Siornatigut saqqummersinneqartartut Greenland in Figures aamma Ukiumoortumik Kisitsisitigut Paasissutissat akornanniittutut oqaatigineqarsinnaavoq. 2019-imi siullermeerluni Greenland in Figures kalaallisut Kalaallit Nunaanni kisitsisit aamma qallunaatut Grønland i tal nittartakkakkut pdf-filinngorlugit saqqummersinneqartalerput.

Allat

2019-imi Naatsorsueqqissaartarfik assigiinngitsunik suliaqarpoq atuisunut 2020-mi kingusinnerusukkulluunniit aatsaat malunniuttussanik. Suliat pingaarnert ukuupput:

- Betalingsbalancestatistik
- Pisortat aningaasaqarnerat pillugu kisitsisitigut paasissutissat annertusinissaat suliffeqarfiit ilanngunnerisigut
- Inuuttaasut amerlassusissaat sumiiffinnut tulluarsarlugit suliarineqarput
- Innuttaasut pillugit nalunaarsuinermit uppernarsaasioqarpoq
- Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaata nutarsarneqarnera

2.2 Naatsorsueqqissaarnermik paasissutissiisarneq

Qarasaasiat atorlugit paasissutissiisarneq

Naatsorsueqqissaartarfiup siammarterinera qarasaasiatigut pinerusarpoq. Qarasaasiakkut paasissutissiisarneq akikinneruvoq, sukkanerulluni aammalu tiguisartut assigiinngitsut pisariaqartitaat naapertorlugit allanngortikkuminarluni.

Nittartakkami tusagassiuutinut nalunaarutit, saqqummersitat, immikkut saqqummersitat, ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat aamma kisitsisaataasivik ataatsimoortillugit takuneqarsinnaanerit neqeroorutigineqarpoq. Nittartagaq kalaallisut qallunaatullu allagaavoq, immikkoortulli pingaarnertit tuluttut nutserneqarnikuupput.

Kisitsisaataasiviup programmia aasami 2015-imi nutaanerpaamut nutartigaavoq. Tassunga atatillugu tabelit filinut oqaatsinut pingasunut allangortinneqarput, taamaasillutik tabelit tamarmik kalaallisut, danskisut tuluttullu pissarsiarineqarsinnaanngorlutik.

Saqqummersitat

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit saqqummersinneqartartut tamarmik akeqanngillat nittartakkamiillu aaneqarsinnaallutik. Sulinissamut pilersaarutaasimasut 112-it akornanni Naatsorsueqqissaartarfiup 2019-imi 109-nik saqqummersitsivoq. Taakkunani 83 procentii piffissaq eqqorlugu 2019-imi saqqummersinneqarput 2018-imi 67 procentiullutik. 2018-imi saqqummersitsinissaagaluit kinguaattoortut ingasattumik amerlapput, tamaanna pissuteqarpoq Mittarfeqarfiup IT-mik ajoquteqarnera taamaasilluni timmisartunut ilaasut pillugit kisitsisit aatsaat 2019-imi saqqummersinneqarlutik.

Takussutissiaq 2. Piffissaq eqqorlugu 2014-imit 2019-imut saqqummiussisarneq

	Saqqummersitat amerlassusaat					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Piffissaq eqqorlugu saqqummertut	51	66	84	81	82	93
Sap. ak. angullugu kinguaattoorlutik saqqummertut	0	2	2	2	5	7
Qaammat ataaseq angullugu kinguaattoorlutik saqqummertut	3	1	7	13	11	4
Qaammat ataaseq sinnerlugu kinguaattoorlutik saqqummertut	1	1	5	4	7	5
Ukiup tullianut kinguartinneqartut taamaatiinnarneqartulluunniit	1	0	1	4	18	3
Katillugit	56	70	99	104	123	112

2015-imi 2016-imi saqqummersinneqartartut amerlatserujussuarnerinut pissutaapput, ukiumut ataasiarluni saqqummersinneqartartut qaammatikkaarlugit imaluunniit kvartalikkaarlugit saqqummersinneqartaleri. 2016-imi ukununga tunngasut qaammatikkaarlugit saqqummersinneqartalerput; takornariat, suliffeqarnermi pissutsit aamma aalisarneq.

Kisitsisaataasivik

Saqqummersitanut atatillugu paasissutissat immikkoortiterluagaanerisut Kisitsisaataasivimmi tabelini arlalinni nassaassaapput. Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaq aqputigalugu imaluunniit <http://bank.stat.gl> toqqaannartumik iserfigalugu kisitsisaataasivimmut isertoqarsinnaavoq. Kisitsisaataasivimmik atuisut tabelit assigiinngitsut 408-t 2020-mi marsimi atorsinnaavaat ukiup siuliani tabelit 387-iupput.

Amerlanerusunik ikinnerusunilluunniit tabeliuteqarnissaq imminermini siunnerfiunngilaq, tabelit immikkoortiternerisa atuisut periarfissaannut aalajangiisuusarneri pissutigalugit.

Kisitsisaataasivimmi kisitsisaatigineqartut aaneqarsinnaapput atuisullu namminneq programiutaanni imaluunniit periarfissat allat kisitsisaataasiviup atuisunut quppersagaaniittut atorlugit suliarineqarsinnaapput.

Greenland Science Week aamma oqalugiartarnerit

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik Nuummi Greenland Science Weekimut suliffeqarfiup suliaasa tamanit ilisimaneqarnerulernissaanik siunertaqarluni novembarimi pisumut 2019-imi peqataavoq. Aaqqissuussaq Ilisimatusarfimmit aaqqissuunneqarpoq Katuamilu ingerlanneqarluni.

Ilisimatusarfimmi ilinniartut suliffinnik nittarsaassinnermi apriliimi 2019-imi aamma peqataavoq, tassani siunertarineqarpoq siunissami sulilersinnaasunik ajornanninnerusumik pissarsisalersinnaanissaq.

Facebook

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2014-imi Facebookimi atuisunngorpoq. Atuisunngornerup siunertarivaa Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmit nutaarsiassat inunnut amerlanerusunut apuuttarnissaat. 2020-mi marsimi Facebookimi 959-inik malinnaasoqarpoq ukiup siuliani 946-nik malinnaasoqartoq.

API

Kisitsisaataasivimmi paasissutissat API-nngorlugit (application programming interface) paasissutissiisartunit allanit pissarsiassaapput. Paasissutissat Kisitsisaataasivimmeersut aaneqarsinnaapput programminilu atoqqinneqarsinnaallutik, soorlu mobiilini appini, nittartakkani saqqummiissutini aalajangersimasuni allanilu. Takornariaqarnermut kisitsisitigut paasissutissat www.tourismstat.gl-imiittut Visit Greenlandip atortagai Kisitsisaataasivik nutarteraangat ingerlaannaq aaneqartarput.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup assilersukkanik saqqummiussinissamut periarfissat nammineerluni atortarsimavai. Taassuma saniatigut programkode nittartakkamut atorneqartartoq Naatsorsueqqissaartarfiup avataaniittunut soqutiginnittunut akeqanngitsumik pissarsiassanngortinneqarnikuuvoq.

2.3 Aningaasatigut isumalluutit

Siulersuisut sulianut pilersaarusiamik aalajangersaasarpoq, taannalu aningaasaliissutinik ukiumoortumik aningaasanut inatsit aqputigalugu tunniunneqartunit suliassanillu suliakkiissutaasunit isertitanit aningaasalersorneqarpoq.

2019-imi aningaasaliissutit 9.817 t.kr.-imiipput, immikkut tapiliussat -700 t.kr.-t ilanngullugit. Naatsorsuinerup inernerata takutippaa aningaasat atukkat 398 t.kr.-nik ikinnerusimasut.

Aningaasanik atuinikinnerunermut pissutaanerpaapput 2019-imi nuna tamakkerlugu naatsorsuutininik suliaqarnermut Danmark Statistik-imut siunnersortinut aningaasartuuteqarsimanninneq, tamanna ukiut siuliini pisarsimagaluarpoq.

2019-imut naatsorsuutit ukiup siulianit nuuttanik 982 t.kr.-inik ilaqarput.

2019-imi Namminersorlutik Oqartussat kontoplan nutaaq atulerpaat. 2019-imut naatsorsuutit ataaniittut kontoplani nutaaq malillugu suliaapput, ukiunilu siullerni naatsorsuutit aamma 2019-imi kontoplan malillugu suliarineqarsimallutik.

Takussutissiaq 3. Naatsorsuutit inernerit 2015-2019

Suuneri	2015	2016	2017	2018	2019
Akissarsiat	9.439	9.641	8.935	8.672	8.861
Sulinermit atatillugu angalanerit	197	200	263	203	269
Ilassinnineq / tunissutit	8	16	12	3	9
Pikkorissartitsinernut aningaasartuutit	21	30	14	13	37
Siunnersortit avataaneersuut	321	1.407	797	1.185	479
Atorfinittunut atorfeqarunnaartunullu aningaasartuutit	0	0	37	106	19
Sullissineq	281	436	233	258	414
Nioqqutissanik pisinerit allaffissormermilu aningaasartuutit	110	87	89	103	89
Illut	0	12	0	0	0
Qarasaasianut aningaasartuutit pisinerillu	75	84	163	141	334
Immikkoortitat	1.060	-12	-5	19	-80
Isertitat	-2.306	-2.120	-2.062	-588	-1.023
Nalikkillilineq aamma aningaasat nalingisa apparneri	0	39	0	0	11
Tamaasa katillugit	9.207	9.818	8.478	10.116	9.419

2.4 Sulisoqarneq

2020-p aallartinnerani sulisut

Januaarip aallaqqaataani 2020-mi sulisut 15-iupput tassaasut: Pisortaq, pisortap tullersortaa, kisitsisitigut paasissutissanut siunnersortit qulingiluat, paasissutissiisartut marluk, allaffimmioq ataaseq. Sulisut akornanni kisitsisitigut paasissutissanut siunnersortit marluk aamma allaffimmioq ataaseq 2019-ip ingerlanerani sulilerput. 2019-ip ingerlanerani kisitsisitigut paasissutissanut siunnersortit marluk, ataaseq ukiut kingulliit marluk sulinngikkallareerluni soraarpoq. Allaffimmioq ataaseq 2019-imi suliunnaarnersiaqalerpoq.